

Erfbeplanting

Door J.W.M. Poelmans

J.W.M. Poelmans is als beplantingsdeskundige voornamelijk werkzaam voor tuin- en landschapsarchitecten. Daarnaast adviseert hij bij groot- en kleinschalige landschappelijke beplantingsprojecten.

Hoewel er de laatste jaren weer veel belangstelling is voor behoud en verfraaiing van ons landschap, zijn er helaas ook nog steeds factoren die op dat landschap een nadelige invloed hebben: uitbreiding van dorpen en steden en aanleg van nieuwe wegen bijvoorbeeld. Nog niet zo lang geleden werd ook de ruilverkaveling daartoe gerekend. De herverdeling van landbouwgrond zou het landschap ontsieren en vernielen. Gelukkig hebben sindsdien veel agrariërs, gestimuleerd door Staatsbosbeheer, bewezen dat dat niet het geval was. Door (gesubsidieerde) erfbeplanting aan te brengen en hun woning en bedrijfsgebouwen in te passen in het omringende landschap, werkten ze zelfs mee aan verbetering van het milieu. De aanleg van erfbeplanting zorgt voor beschutting van mens en dier. Bovendien kan een goed aangelegde 'windsingel' de woning en de bedrijfsgebouwen beschermen tegen nadelige weersinvloeden. Daar waar de wind geen vrij spel heeft zal de gevoelstemperatuur in de winter aangenamer zijn dan wat de thermometer aangeeft. Ook komt een goed ontworpen erfbeplanting tegemoet aan het verlangen naar een prettige sfeer in de onmiddellijke omgeving van de woning.

Een boerderij of landhuis, gelegen in een groep bomen of omringd door ander houtgewas, maakt vrijwel altijd een aangenamere indruk dan een gebouw dat open en bloot in het veld staat, zoals op de foto hieronder.

Erfbeplanting bestaat in hoofdzaak uit singels of stroken die het erf van een boerderij geheel of gedeeltelijk omsluiten. Die kunnen breed of smal zijn en bestaan idealiter uit verschillende houtsoorten, zowel ten behoeve van een gevarieerd beeld als ten behoeve van de continuïteit. Ziekte in één bepaald gewas bijvoorbeeld, leidt dan niet tot verdwijning van grote stukken beplanting. Verder is het zaak om bomen en planten te kiezen die op de betreffende plek kunnen gedijen, maar ook passen in het wensenpakket van de bewoner/gebruiker, die zijn stempel op de

eigen woonomgeving moet kunnen drukken. Een erfbeplanting die op deze manier tot stand is gekomen heeft de grootste kans op goed onderhoud en een lang leven.

Ook biologisch en landschappelijk is een dergelijke erfbeplanting van belang: van buitenaf gezien is een goed beplante werkplek een mooie onderbreking in het agrarische landschap. Van binnenuit gezien ontstaan er plekken van menselijke schaal, met luwte en schaduw, sfeer en beschutting. De juiste beplanting heeft al op veel plaatsen het aanzien van woning en bedrijfsgebouwen verhoogd.

Een goede voorbereiding is het halve werk.

Een erfbeplanting komt het beste tot zijn recht als die is aangepast aan het streekeigene. Ook het tuinaspect speelt een rol. Het bepalen van het gewenste eindstadium is een van de eerste stappen in de voorbereiding. Enkele van die gewenste eindstadia zijn:

- Een transparante bomensingel van uitsluitend bomen en lage struikjes.
- Een volle bomensingel van snelgroeiende bomen en struiken.
- Een gevarieerde struikensingel met enkele bomen.
- Een struikensingel, variërend in hoogte, besdracht, bladkleur en bloei.

Om die keus te kunnen maken willen we weten wat de gebruiksfunctie moet zijn. Rondom oude boerderijen had de beplanting vroeger vooral een houtproducerende functie (boerengeriefhout). Dat is in sommige gevallen nog zo, maar een windbeschermende functie is van even groot belang bij bebouwing in het open veld, evenals bijvoorbeeld rond sportvelden. In andere omgevingen is sfeerbepaling weer van groter belang, zoals op een recreatieterrein, waar 'kijkgroen' de functie van de beplanting bepaalt. In dat geval wordt gekozen voor opvallende bladeren, bessen en bloemen. Zo stelt elke omgeving haar eigen eisen; rondom een autosloperij zal de beplanting een camouflerende functie hebben en op een kampeerterein een indelende functie, zodat er op zo'n groot terrein toch sprake is van 'een eigen plekje' voor tent of caravan. Omdat ook combinaties van gewenste eindstadia en de gebruiksfunctie mogelijk zijn is een oud gezegde hier zeker van toepassing: Een goede voorbereiding is het halve werk.